

Introduktion

I och med detta temanummer av tidskriften *Utbildning & Lärande* tar Högskolan Dalarna över ansvaret för tidskriften efter Högskolan i Skövde. Detta introducerande temanummer inriktas mot praktiktäna forskning, vilket står i samklang med lärosätets ambitioner inom såväl grundutbildning som på forskningsnivå, där undervisning, lärande, fostran och omsorg är tongivande kunskapsobjekt. Ämnet pedagogiskt arbete, med sin snart två decennier långa existens som skolpraktikorienterat grund- och forskningsämne, vittnar inte bara om en tydlig ambition att bidra med kunskap om vad som händer och sker i förskolans och skolans institutionella praktiker. Det rymmer även ambitionen att finna produktiva vägar att utveckla vad det metodiskt innebär att bedriva forskning i skolans kontext. Bidragen i detta temanummer tar sig an såväl frågor kring vilka kunskapsbidrag som praktiktäna forskning bör prioritera, som frågor kring hur denna forskning kan bedrivas på ett fruktbart sätt.

Vårt fokus på praktiktäna forskning i temanumret ska ses i ljuset av vår samtid. Vi befinner oss i ett läge, internationellt, där fakta behöver skiljas från fiktion och utbildningsvetenskaplig forskning är i detta sammanhang viktigare än på mycket länge. Krafter och uttalspositioner i dagens offentliga rum, ackompanjerade av nya digitala och virtuella landskap knappt tänkbara för ett decennium sedan, är idag satta i spel på ett sätt som gör vetenskaplighet vad gäller skola och utbildning särskilt betydelsefull att värna.

En kort utblick över det offentliga samtalet om undervisning och skola i Sverige kan lätt skapa uppgivenhet och missmod. Modeller från en föreställd guldålder lyfts fram för att skapa ordning i en undervisningsmiljö som ofta beskrivs som problematisk och kaotisk. Snabba lösningar och jakt efter den rätta metoden eller strategin reser uppförande spörsmål och krav på lärare, elever, ämnen och skolor att "leverera" goda resultat och kvalitetsnivåer. Resultat och mål riktar debatten. I detta debattläge är det av stor betydelse att lyfta fram solid utbildningsvetenskaplig forskning om såväl som i praktik.

Detta temanummer betonar det faktum att vi befinner oss i en situation där vi ser en utveckling av dynamisk framåtriktad praktikorienterad forskning. Praktiktäna forskning, inte minst sådan som bedrivs i samverkan med de pedagogiska praktikernas professionella arenor och aktörer, har på senare år vunnit stort gehör (se t.ex. SOU 2018:19, Skolforskningsinstitutet www.skolfi.se). Denna situation rymmer ett flertal *löften* inför framtiden vad gäller skolans och utbildningens roll och uppgift, löften som kan beskrivas som en fråga om teoretisk fördjupning och reflekterad praktik.

Vilka löften om teoretisk fördjupning och reflekterad praktik återfinns då i detta temanummer? Utgångspunkt tas i praktiktäna skolforskning som en forskning som utforskar praktiken *inifrån*, där skolpraktik inte behandlas som "något annat", utifrån. Anita Norlund och Magnus Levinsson erbjuder i sin artikel ett kritiskt perspektiv på det sistnämnda, utifrån resultat om hur

presentation av hjärnforskning i lärarfackliga tidskrifter skapar *neuromyter*, vilka används på ett sätt som osynliggör didaktisk forskning och avprofessionaliserar lärare. Inger Eriksson problematiserar i sin text hur praktikhära forskning kan utföras *inom* praktiken. Det löfte om reflekterad kvalificering av praktiken som lyfts fram i hennes text är möjligheten för lärare och forskare till ett *gemensamt* möte med forskningens utmaningar. Liknande tematik bearbetas utifrån en annan synvinkel av Lena Nilson och Dan Olov Wiedel. Karin Gunnarson presenterar hur en praktikhära ansats kan ta form utifrån en teoretiskt kvalificerad *sociomateriell* hållning. I Sören Högbergs text presenteras begreppet *pedagogisk rytm* som nytt teoretiskt begrepp för kritisk reflektion över lärares arbete. Hos Rönnerman, Edwards, Groves och Grootenboer presenteras termen *praktikarkitekturer*, som ett analytiskt grepp för att vinna nya forskningsresultat.

Med detta temanummer av tidskriften *Utbildning & Lärande*, tar Högskolan Dalarna alltså över stafettpippen från Högskolan i Skövde, som på ett förtjänstfullt sätt förvaltade värdskapet för tidskriften sedan år 2010. Samtidigt som detta temanummer utges etablerar sig ämnet pedagogiskt arbete med praktikhära inriktning i en egen forskarutbildning vid Högskolan Dalarna. Det är en lycklig omständighet att det nya värdskapet för tidskriften finns inom Högskolan Dalarnas forskningsprofil med samma namn, Utbildning och lärande, och att denna forskningsprofil också är värdprofil för den nya forskarutbildningen i pedagogiskt arbete.

Vår ambition är att tidskriften ska fortsätta att erbjuda forskning av hög kvalitet som äger stor relevans för det utbildningsvetenskapliga området. Med tidskriften vill vi skapa en arena för substantiella bidrag till utveckling av kunskap som är av reell betydelse för utbildning och lärande.

**LEDNINGSGRUPPEN FÖR FORSKNINGSPROFILIEN UTBILDNING OCH LÄRANDE,
HÖGSKOLAN DALARNA**

Åsa Wedin, professor i pedagogiskt arbete, huvudredaktör

Urban Claesson, professor i historia, biträdande forskningsledare

Maria Olson, professor i pedagogiskt arbete, samt professor i ämnesdidaktik vid Stockholms universitet

Sara Irisdotter Aldenmyr, professor i pedagogiskt arbete, forskningsledare